

18.8.2009

213 §

16.6.2009 pöydälle pantu asia

LAUSUNTO UUDENMAAN MAAKUNTASUUNNITELMAN 2033 LUON-
NOKSESTA

Terke 2009-1340

Esityslistan asia TJA/8

TJA

Terveyslautakunta päätti antaa Uudenmaan maakuntasuunnitelma-
luonnoksesta 2033 seuraavan lausunnon:

”Terveyslautakunta keskittyy lausunnossaan tarkastelemaan luonnosta
maakuntasuunnitelmaksi 2033 ensisijaisesti terveys- ja hyvinvointipal-
velujen näkökulmasta.

Maakuntasuunnitelmassa on todettu väestörakenteen ikääntyminen
haasteeksi sosiaali- ja terveystaloukselle. Väestörakenteen vanhenemi-
nen kuvataan pääosin taloudelliseksi uhaksi. Terveystalouden menot
ovatkin yhteydessä 85 vuotta täyttäneiden osuuteen kuntien väestöstä.
Kuitenkin merkittävä osa eläkeikäisistä kykenee terveydentilansa puo-
lesta sekä huolehtimaan itsestään että aktiivisesti osallistumaan yhteis-
kunnalliseen toimintaan, esimerkiksi vapaaehtoistyöhön ja ovat siten
myös resurssi. Eläkeikäisten osallisuuden lisäämistä yhteiskunnallisessa
elämässä olisikin pidettävä tavoitteena.

Hyvinvointipalvelut kuvataan suunnitelmassa pelkästään kustannuksia
aiheuttaviksi, vaikka hyvinvointipalvelujen yritystoiminta on lisääntynyt
jo useiden vuosien ajan synnyttäen taloudellisen toimeliaisuuden lisäksi
paikallisina palveluina uusia työpaikkoja. Hyvinvointialan yrityksillä on
mahdollisuus laajentaa toimintaansa ulkomaille. Lisäksi työntekijöiden
terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen palvelujen avul-
la tukee työkykyä ja tehostaa siten myös elinkeinotoimintaa.

On tärkeää, että Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa työikäisen vä-
estön korkea työhön osallistumisaste on otettu strategiseksi valinnaksi.
Työikäisten työssäkäynti tukee yleensä heidän omaansa ja heidän per-
heidensä hyvinvointia ja terveyttä sekä vähentää sosiaali- ja tervey-
denhuollon kuormitusta.

Myös työperäinen maahanmuutto on otettu strategiseksi valinnaksi.
Työperäisen maahanmuuton tehostaminen edellyttää kotouttamistoi-
menpiteiden ja työllistymisen tehostamista. Nykyisin maahanmuuttajien
työttömyys on kantaväestöä yleisempää. Palvelualat ovat pääkaupun-

18.8.2009

kiseudulla todennäköisin työllistäjä, mutta maahanmuuttajien työllistäminen palvelualueille edellyttää suomenkielen opetuksen lisäämistä.

Strateginen tavoite tiivistä ja hyvinvointia edistävästä yhdyskuntarakenteesta, jossa tukeudutaan joukkoliikennetkaisuun, vaikuttaa monin tavoin myönteisesti Uudenmaan asukkaiden terveyteen. Joukkoliikenteen käyttö on turvallisempaa ja terveyden kannalta edullisempaa kuin yksityisautoilu. Vastaavasti yksityisautoilu lisää enemmän hengitysilmän saasteita, melua ja liikenneonnettomuuksia kuin joukkoliikenne ja kevyt liikenne. Kevyen liikenteen hankkeiden lisääminen tukee kansanterveyttä. Tiivis kaupunkirakenne puolestaan mahdollistaa kevyen liikenteen, kuten pyöräilyn ja jalankulun yleistymisen samoin kuin tehokkaan joukkoliikenteen kehittämisen. Rakentamisessa ja liikennesuunnittelussa olisi otettava huomioon myös väestörakenteen vanheneminen.

Strategista valintaa, jossa aluerakenne toteutettaisiin METKA-mallin mukaisesti, voitaneen pitää kansanterveyden kannalta edullisena. Tiiviin yhdyskuntarakenteen mahdollistamat vähäpäästöiset energiaratkaisut vähentävät ilmansaasteita ja tukevat siten kansanterveyttä. Energiaa säästävät aluerakenteen ja rakentamisen ratkaisut hidastavat myös ilmastomuutosta.

Maakuntasuunnitelmassa mainitaan epävarmuustekijänä taloudellinen uhka, joka voi järkyttää yhteiskuntarauhaa. Esimerkit muista maista osoittavat, että kaupungeissa asuinalueiden eriarvoistumiskehitys lisää levottomuuksien riskiä. Asuinalueiden eriarvoistumiskehitystä ei voida pitää hyvinvoinnin ja kansanterveyden kannalta suotuisana ja sen vuoksi alueiden eriarvoistumiskehitykseen olisi kiinnitettävä maakuntasuunnitelmassa huomiota. Aluekehittämisen osalta voitaisiin kuvata, miten esimerkiksi kaavoituksella pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä.

Terveyslautakunta toteaa, että Uudenmaan maakuntaohjelma tukee Helsingin kaupungin strategiaohjelmaa kilpailukyvyyn, kaupunkirakenteen, liikenteen kehittämisen ja asumisen tavoitteiden osalta. Työttömyydestä aiheutuvasta pahoinvoinnista ja epäterveellisten elintapojen lisääntymisestä on näyttöä ja siksi työikäisen väestön työhön osallistumisaste on terveyden ja hyvinvoinnin kannalta oleellinen tavoite. Suunnitelmassa strategiseksi tavoitteeksi asetettu Uudenmaan innovaatiokeskittymä tukee Helsingin kaupungin strategiaohjelman tavoitetta hyvinvoinnin lisäämisestä työllisyyden ja osaamisen avulla. Työperäisen maahanmuuton lisääminen edellyttää kotouttamistoimenpiteiden ja suomenkielen opetuksen lisäämistä.

18.8.2009

Terveyslautakunta toteaa, että Uudenmaan maakuntasuunnitelma käsittelee pääkaupunkiseutua ja maaseutumaisia kuntia yhdessä. Uusi-maa kuitenkin koostuu keskenään hyvinkin erilaisista kunnista, joiden ääripäitä edustavat pääkaupunki ja maaseutumaiset kunnat. Maakuntasuunnitelma ei tue kovin hyvin Helsingin kaupungin strategiaohjelman eikä Helsingin kaupungin terveyskeskuksen strategiasuunnitelman hyvinvointia ja palveluja koskevia tavoitteita. Maakuntasuunnitelmassa ei ole strategisia tavoitteita asukkaiden osallisuuden ja vastuun oton vahvistamisesta eikä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisesta, jotka puolestaan ovat Helsingin kaupungin strategiaohjelman ja terveyskeskuksen strategiasuunnitelman keskeisiä tavoitteita. Väestön sosioekonomisten terveyserojen kaventaminen on myös hallituksen politiikkaohjelmassa ja lukuisissa valtakunnallisissa strategisissa asiakirjoissa asetettu tavoite.

Maakuntasuunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi pääkaupunkiseudun vahva keskus. Jos asuinalueet eriytyvät vahvoista työpaikkakeskittymistä, työmatkaliikenne ja sen haitalliset kansanterveydelliset seuraukset voivat lisääntyä. Tämä voi olla ristiriidassa muualla suunnitelmassa esitetyn kanssa. Sosiaaliset innovaatiot on mainittu, mutta niitä koskevaa strategista tavoitetta ei suunnitelmassa ole.

Hyvinvoinnin todetaan olevan tärkeää ihmisille ja suunnitelmassa onkin strateginen tavoite väestön hyvinvointipalvelujen edellytysten turvaamisesta. Kuitenkaan Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa ei ole välittömästi väestön terveyttä koskevia strategisia tavoitteita. Esimerkiksi terveydelle haitalliset elintavat (alkoholin suurkulutus, tupakointi ja ylipainoisuus) ovat eräs suurimmista uusmaalaisten hyvinvointia uhkaavista tekijöistä, mutta elintapoihin vaikuttamiseen liittyvät strategiset tavoitteet puuttuvat maakuntasuunnitelmasta.

Terveysvaikutusten arviointi

Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033 on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma maakunnan kehittämiseksi. Maakuntasuunnitelmassa esitetään maakunnan yhteinen tahto, mitä halutaan tehdä. Maakuntasuunnitelmalla halutaan luoda mahdollisimman hyvät elämisen edellytykset ja kehittymismahdollisuudet maakunnan asukkaille.

Nollavaihtoehto: Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa 2033 ei aseteta strategista tavoitetta terveyden edistämisestä, terveyserojen supistamisesta ja peruspalvelujen tasapuolisesta saatavuudesta. Tämän seurauksena Uudenmaan maakuntasuunnitelman 2033 strategisilla tavoitteil-

18.8.2009

la ei ole näiden tavoitteiden osalta myönteisiä terveysvaikutuksia Uudenmaan väestön terveyteen.

Esitysvaihtoehto 1. Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa 2033 asetetaan strategiseksi tavoitteeksi hallituksen politiikkaohjelman, Helsingin kaupungin strategiaohjelman ja Helsingin kaupungin terveyskeskuksen linjausten mukaisesti tavoite terveyden edistämisestä ja terveyserojen supistamisesta. Uudenmaan maakuntasuunnitelmalla 2003 on näiden tavoitteiden osalta myönteisiä terveysvaikutuksia Uudenmaan väestön terveyteen ja se tukee myös sosiaalisesti kestäväää kehitystä.”

Kirje kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Nyman Juha, erityissuunnittelija, puhelin 310 70198

LIITE

[Perustelut, 213 §](#)